

## INFORMATION OM SÄLJAKT

Vi sänder ut detta informationshäfte om säljakt till alla ”nya” säljägare för att det ska kunna fungera som stöd och hjälp vid genomförandet av jakten och tillvaratagandet av jaktbytet. Utöver denna information finns även på jakt- och viltenhetens hemsida ([www.regeringen.ax](http://www.regeringen.ax) > avdelningarna > näringsavdelningen > skogsbruksbyrån > jakt- och viltenheten) mer information om hur man tillvaratar sälkött och adresser till skinnberedare. Dessutom anordnar flera jaktvårdsföreningarna kurser i hur man tillvaratar och hanterar säl. Kontakta jaktförvaltningen för mer information.

Säljakten är för många en ny jakt där det ställs höga krav på jägaren:

- Du skall kunna särskilja gråsäl och vikaresäl. (OBS! vikaren är fredad)
- Det är särskilt svårt att skilja mellan en vuxen vikare och en halv vuxen gråsäl!
- Du måste träffa rätt med prickskytteprecision. Var ska du träffa?
- Du måste landa sälen. Hur?
- Var finns sälen? Sommar och höst?
- Hur ska du bära dig åt när du funnit säl?
- Hur styrs jakten av lagar och förordningar?
- Vad kan du om skjutsäkerhet?
- Säkerheten till sjöss?
- Hur ska du avbloda, flå, vaka av, stycka, hantera skinnet och få avsättning för bytet?

Några av dessa frågor får du svar i de följande sidorna vars rubriker är:

Artkännedom  
Sälskytte  
Landning  
Jaktformer  
Tillvaratagande

# ARTKÄNNEDOM

## Gråsäl



Pälsens grundfärg är vanligen grå med ryggsidan ofta oregelbundet fläckig i svart eller gulaktig färg. Huvudet kan vara gulbrunt utan fläckar. Buken är ljusgrå eller svagt gulaktig. Gamla hanar är vanligen mörka och enfärgade.

Lägg märke till huvudets profil! Till skillnad från vikaren saknar huvudet pannavsats (markerat stop). Nos och panna bildar en rak linje! Då Du ser en vikare som ligger och "koxar" i vattnet förefaller huvudet vara helt runt. När en gråsäl vrider på huvudet så att Du ser det i profil, ser Du den långa "stövarnoson". Gråsälen lever i mindre eller större flockar. Ser Du fler än 2-3 sälar tillsammans kan Du nästan alltid utgå från att det är gråsäl!

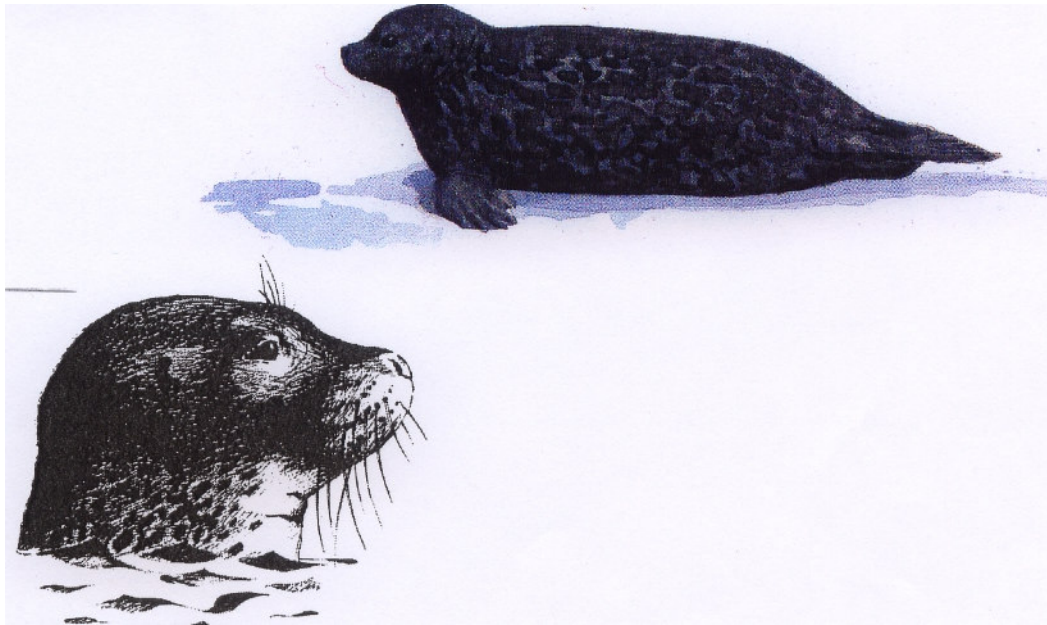
Gråsäl och vikare vistas nästintill aldrig tillsammans!

Gråsälen är inte lika oroligt vaksam som vikaren. Den tittar sig inte lika ofta omkring. När den väl håller huvudet uppe så är det under en längre stund av vaksamt spanande och vittrande.

Hanen kan väga upp till 300 kg, honan normalt 120-170 kg. Längden på en fullvuxen gråsäl kan vara upp till 2,2 - 3 m.

Kulmen på kutningssäsongen inträffar under mitten av mars. De sist nyfödda kutarna ses normalt under första veckan i april. De väger då ca 15 kg och ökar under de 17 digivningsdagarna till 50 kg om den fötts på isen. En landfödd kut i Östersjön väger i genomsnitt 38 kg. Hankutar väger ca 10% mer än honkutar. Den går i vatten efter digivningsperioden och har då fått den grå pälsen .

## Vikaresäl



Vikaresälens päls har en grå, gråbrun eller brunsvart färg med mer eller mindre tydliga ringformiga fläckar. Fläckarna och /eller de vågformigt vindlande teckningarna är vita eller vitgula, ofta ställda i rader. Buken är vitgul, enfärgad eller med små fläckar.

Lägg märke till huvudets profil! Jämför gråsälens!

Vikaren lever i motsats till gråsälens solitärt. Den föredrar fast och grov is. Den håller andningshål öppna hela vintern och kan med klornas hjälp svarva sig upp genom Tämligen tjock is.

Vikaren ger ett oroligt intryck. Den tittar sig ofta omkring och om den är det minsta misstänksam lägger den inte ner huvudet mot klippan (isen) utan vrider på det för att vittra och se. Vikaren har oftast huvudet undan vinden när den ligger uppe.

Hanen kan väga upp till 110 kg. Honan ca 90 kg och längden blir 1,5-1,7 m. Kuten föds i en isgrotta och väger nyfödd ca 8 kg. Den kan i motsats till gråsälkuten gå i vattnet direkt efter födseln. Den byter liksom gråsälkuten från den vita pälsen till den grå efter digivningsperioden om ca 3 veckor.

# SÄLSKYTTE

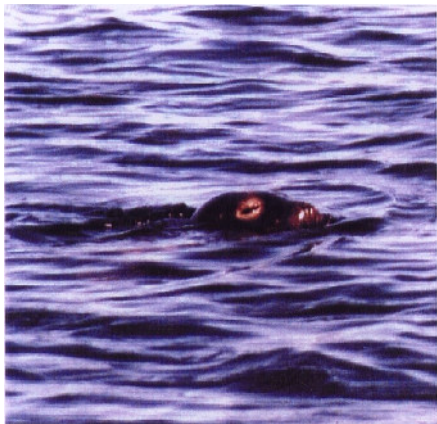
## Sälens anatomi, skott mot säl

När Du analyserar bilden finner Du att det vitala träffområdet är huvudet, halskotpelaren och lungorna. Ett skott i halskotpelaren är omedelbart dödande men dess exakta läge är svårt att bedöma. Även lungskott är dödande men sälen kommer att gå förlorad.

Alltså: För att få kvar sälen på skottplatsen ska Du sikta och träffa i huvudet!

En säl ska helst skjutas med sidoskott. Om sälen ligger vänd från Dig eller mot Dig ska Du vänta med skottet tills den lyfter huvudet. Skjut inte för högt! En kula med några centimeter för lågt träffläge utökar snarare träffytan med halskotpelaren. Den mindre träffytan ökar kravet på ett perfekt skott.

Observera: Grundregeln är sidoskott då huvudet vilar mot klippan (isen). Om Du skjuter mot höjt huvud skall Du ha bedömt sälens avstånd till och lutningen mot vattnet, så att inte huvudets fall kan få sälen att glida ner i havet och gå, förlorad.



Sälen simmar framåt och träffytan är för liten. Skjut inte!



Sälen visar just den del av huvudet som är mest lämpad att träffa. **Skjut!** Sikta på örat.

En träff utanför träffområdet kan vara dödande men vem kan göra eftersök i vatten? Efter att första skottet avlossats mot säl på land eller is skall Du genast göra omladdning och iaktta sälen. Vid minsta rörelse skjuter Du ännu ett skott! Om sälen är stilla är det bråttom. Gråsälen sjunker normalt inom 30 sek. Gör patron ur! Se vidare under rubriken "Landning".

## SÄLSKYTTETEKNIK

Att skjuta en säl kan liknas vid fältprickskytte. Det krävs alltså högsta precision under "fältmässiga" förhållanden.

En god skytt kan under skiftande skytteförhållanden träffa ett sälhuvud på avstånd runt 100 m. En medelgod skytt men med gott omdöme försöker att minska skjutavståndet. En mycket god skytt och med mycket gott omdöme kan under gynnsamma förhållanden träffa huvudet på upp till 150 m.

**Säljakten kräver hög nivå av:  
KUNSKAP,  
SKICKLIGHET  
OMDÖME  
framförallt på skyttet.**

**SKYTTE** måste visa ett gott omdöme! Han måste ha ansvarskänsla, noggrannhet, skicklighet, erfarenhet och försiktighet.

**GEVÄR OCH AMMUNITION** bör i precision medge en träffbild med tre skott inom 25 mm på 80 meter.  
Skytten bör klara samma krav med t ex bänkskytttestöd.

Skytten bör klara träffbilden 40 mm vid skytte från skjutbänk eller vid jaktliga förhållanden.

## GEVÄRET

Ditt gevär kanske har tillräcklig precision för att du skall klara kravet. De flesta nya vapnen klarar träffbilder på 15-25 mm.

Om du har problem med precisionen bör du (låta) kontrollera om:

-geväret har spänningar i lådan: Plasta (låt plasta ) lådan!

-eller anliggning mellan pipa och stock: Kratsa ur trä i stocken eller plasta (låt) plasta lådan!

-Har geväret ett dåligt tryck? Låt vapentekniker justera eller byta trycket!

-Har du en mindre bra kikare? Köp en ny med minst 8 gångers förstoring och god ljusstyrka!

Njut av en god kikare och träffbilder även med ett äldre vapen ned mot 15-25 mm.

Val av kaliber har betydelse för utgångshastigheten och därmed kulans hastighet och vindavdrift. Därmed inte sagt att du skall byta gevär! Du kan mycket väl skjuta säl med den gamla "potatiskastaren 9,3x57" om du bara kan dess begränsningar.

## **KULAN**

Gå in på Normas hemsida eller studera ballistiska data i någon broschyr. Du kommer att finna att kulvikt, hastighet och ballistisk koefficient var för sig eller sammantaget har stor betydelse för att uppnå flackaste kulbana och minsta vindavdrift.

Under dessa funderingar och träningskjutningar ska Du fundera över hur långt Du ska skjuta med bibehållet krav på träff.

## **INSKJUTNINGSAVSTÅND**

Välj ett optimalt inskjutningsavstånd. De flesta salskyttar väljer att skjuta in på 80 eller 100m ofta beroende av vilken skjutbana som är tillgänglig. Du skall alltid kontrollsjuta Ditt vapen före jakt!

Byte av patron kräver ALLTID förnyad kontrollsjutning-inskjutning. Du har nu kommit så långt i förberedelser att du kan avgöra om en dålig träffbild kan skyllas på vapnet eller om du själv har slarvat.

## **PRAKTISKT SÄLSKYTTE.**

Du har nu ett väl fungerande vapen och en god kikare. Du har valt en optimal godkänd patron. Du kan siffrorna för kulbanan på valt inskjutningsavstånd. Du kan motsvarande siffror för vindavdrift.

Vid skytte på skjutbana råder oftast goda yttre förhållanden. Under säljakt möter du ofta för skyttet försvårande omständigheter.

## **DU SJÄLV**

En trött, frusen och hungrig skytt och dessutom med ett dunkande hjärta är en dålig skytt. Gör allt för att må bra före skott. Din slutsats måste bli att om du inte mår bra ska du avstå från skott eller kräva av Dig själv att skjuta på ett kortare avstånd än du normalt kan prestera.

## **OMDÖME!**

## SKYTTE I PRAKTIKEN. EXEMPEL.

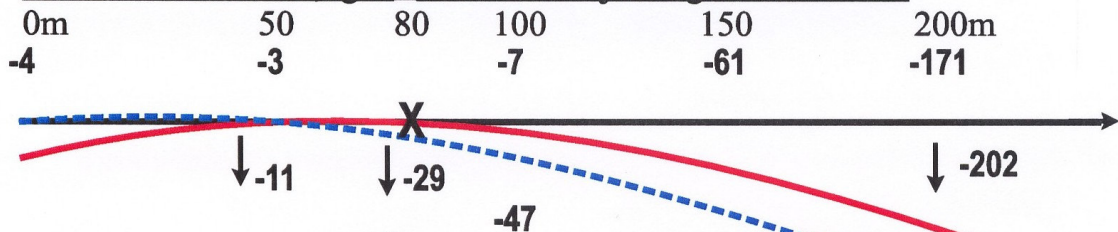
Exemplen visar skillnaden mellan två standardpatroner, deras kulbanor, vindavdrift och effekten av olika val av inskjutningsavstånd.

Träffytans medeldiameter 10 cm.

Fältmässiga spridningen (träffbilden) 40mm/100m.

Tecken: ○ = mål ● = träffbild — = kulbana - - - = rak sidvind 5m/s

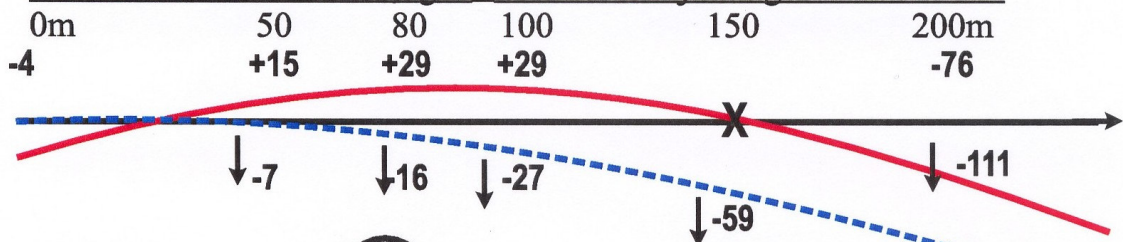
Norma "Alaska" 11,7g  $V_0$  823m/s. Inskjutningsavstånd 80m.



Målet och Träffbildens läge

Rak sidvind 2,5m/s eller 5m/s i 45Graders vinkel halverar avdriften.

Norma "Nosler Part" 11,7g  $V_0$  823m/s. Inskjutningsavstånd 150m.



Målet och Träffbildens läge

### Slutsatser

Som Du ser lönar det sig att studera olika kulbanor och vindens påverkan när Du skall välja mellan olika patroner. Jämför vindavdriften! Se "Ballistisk koefficient"! Du ser också vikten av att rätt bedöma skjutavstånd, vindhastighet och riktning.

**Din slutsats bör bli att för de flesta skyttar och förhållanden är 100m det längsta realistiska bedömda skjutavståndet för en omedelbart dödande träff!!**

**KUNSKAP, SKICKLIGHET OCH OMDÖME !**

## AVSTÅNDET

Upp till 100 m är problemet inte särskilt stort. Runt 100 m och bortom är det svårare. Avståndsbedömning över vatten och is är mycket svårt över 100 m! Det finns dyra kikarsikten med inbyggd laseravståndsmätare (ca 1500 €). En vanlig laseravståndsmätare kostar ca 400 €. Slutsatsen för de flesta blir att det är alltför dyrt. Då återstår bara att träna och åter träna avståndsbedömning.

## SKICKLIGHET OCH OMDÖME

### VINDEN

Olika kulors vindavdrift framgår av tabeller. Det gäller att ha sif&orna i huvudet och bedöma vinden rätt. Vindavdriften kan ha stor betydelse vid skytte mot säl på hållar i ytterskärgården och på is.

Det finns vindmätare att köpa men de blir knappast var mans egendom.

Den sjöovane som alltid följer sjörapporternas uppgifter kan bedöma vindstyrkan. Den ovane kan med hjälp av en enkel vindmätare kalibrera en vimpel (plastremsa) vid olika vindstyrkor. I vilken vinkel mot skjutriktningen blåser det?

## SKICKLIGHET OCH OMDÖME

### STÖDET

Stöd för vapnet är nödvändigt vid precisionsskytte. OBS! Stödet måste vara lika mjukt (hårt) vid jaktsskytte som vid inskjutning och kontrollskjutning. Många vapen ger högre träffbilder med hårt underlag än med ett mjukt (t.ex. bänkskyttestöd). Det är stocken (ej pipan) som skall stödas. Använd det stöd som skall brukas vid jakt även vid inskjutning (kontrollskjutning). Benstöd? Skre (skrid-)stång? Annat stöd som medförs under jakt t. ex en lagom hård kudde?

### SKJUTSÄKERHETEN

Riskområdet måste beaktas!!

Det är beroende av ammunitionens prestanda, nedslagsplatsens egenskaper och eventuellt kulfång.

Räkna med 3500-5000 m i längd om kulan träffat sten eller isblock i ogynnsammaste vinkel. Du måste också räkna med ett riskområde i sida beroende av nedslagsplatsen. Med kula "hålspets" eller motsvarande minskas riskområdet.

Nedslagsplatsens egenskaper, kulbanans vinkel mot vattenytan, kulans vikt, hastighet och konstruktion avgör hur mycket minskningen blir.

Även om lag tillsammans går ut på säljakt och den leds av en jaktledare är det alltid skytten som har ansvaret för ett avlossat skott.

Skjutolyckor får inte inträffa!

## ÖVRIGT

Frågor om temperaturens inverkan på träffläget diskuteras ofta. Med "fickvarm" patron är skillnaden mellan +20 och -20 grader C jägarmässigt försumbar med klass 1 ammunition och våra skjutavstånd.

"Stegrar" sig kulan när man skjuter över is och vapnets mynning är nära isen? Ja, träffbilden kommer att ligga något högre än normalt. Det finns inga tabellvärden att gå efter. Erfarenhet visar att stegringen *kan* röra sig om ca 10 cm på 300m skjutavstånd.

I praktiken kan det röra sig om någon eller några cm på 100m.

Det mesta av stegringen elimineras om Du har pipan mer än 20cm över isen.

En omedelbart dödande träff förutsätter sålunda att skytten har kunskap om vapnets och ammunitionens begränsningar och att han rätt har bedömt eller mätt vind och avstånd.

### **ATT RÄTT BEDÖMA SIN EGEN FÖRMÅGA ÄR DOCK ALLTID GRUNDLÄGGANDE!**

#### **TEKNISKT UNDERLAG**

Uppgifter om ballistiska data mm är hämtade ur Normas broschyr Norma "*Drömjakt*". Den får Du av Din vapenhandlare eller från Norma Precision AB, 670 40 Amotfors . Även Lapua mfl har motsvarande tabeller. Några kompletterande uppgifter är hämtade ur dataprogrammet "PCB".

Gå in på [www.norma.cc](http://www.norma.cc) Klicka in "Ballistik". Studera Din kaliber, olika kulor, kulbanor, inskjutningsavstånd mm.

Gör Dina överväganden utifrån data och egen förmåga med Ditt vapen.

#### **ERFARENHETER FRÅN ANDRA LÄNDER**

*Yrkesjägare på Island använder ofta avståndsmätare och kikarsikten med stora förstoringar (10-12 gånger). Benstöd rekommenderas. Det krav på träffbild som föreslås är 3 skott inom 25 mm på 100m. Endast sidoskott mot huvudet! Du ska se endast ett öga.*

*Om man skjuter sälen i vattnet bör man vara minst tvåjägare. (Skytt och båtförare). Såväl på Island som på Grönland medger man att många sälar som skjuts i vatten går förlorade. På Grönland talas om att 20-50% av i vatten skjutna sälar går förlorade.*

*Vi skall ha utgångspunkten att inte **någon säl** ska gå förlorad.*

# LANDNING

Den svåraste landningen är den efter skott mot säl i vattnet. Mycket underlättas om Du har en jaktkamrat. Före skott måste Du veta vilket siktdjup och vilken ström som vattnet har. Du skall medföra en spetsig och skarpslipad "väckare" (sälspjut) med ett tillräckligt långt skaft. Den ska kunna flyta i vattnet.

En stor och skarpslipad krok går också att använda. Ryck fast kroken med kraft, annars rullar sälen bara undan. Möjligen kan Du försöka med en bred dragg.

I Österbotten har lyckade försök gjorts att med en stor håv få tag i bytet. Håven ska ha en diameter på minst en meter och vara tillräckligt djup för att rymma sälen.

Landning från botten är mycket vanskligt!

Du kan ibland se blod i vattnet och fettfläckar på vattenytan. Observera dock att ström och vind kan förvilliga Dig om kroppens exakta läge!

Ni ska ha en liten båt med motor eller enbart åror. Du skjuter, riktar hårkorsot mot sälen innan den sjunker och stöttar vapnet i det läget. Dra ur slutstycket! Kamraten placerar en boj exakt på sjunkplatsen. Siktdjupet! Strömmen! Minska båtens hastighet tidigt om den körs med motor så att inte svallet och båtens rörelse försvårar fångsten av sälen.

Bäst är att få hjälp av dykare som är med under jakten eller har mycket kort uttryckningstid.

Vid skott mot säl på en klipphäll ska Du noga studera hällens lutning ner mot vattnet. Den minsta ryckning i sälkroppen får inte resultera i att kroppen glider ner i vattnet och förloras.

Har Du en mindre båt ska Du medföra en lämplig lina för att bogsera kroppen in på fast mark.

Vid skott mot säl på is gäller samma noggrannhet när det gäller risken att kroppen glider ner i vattnet. Beroende av isens beskaffenhet skall Du medföra en lätt iseka, en stor kanot eller den gamla skrestången för att komma åt kroppen och landa den i säkerhet.

Observera Din egen säkerhet! Minst en flytväst sommartid. Vid kyligare väder gäller flytträkt! Glöm inte att vid kontrollskjutningen före jakt använda den flytutrustning som Du kommer att ha under jakten!

Din orientering! Alltid kompass. Gärna GPS och GSM. Kontrollera den normala räckvidden för GSM!

Vid längre turer- lämna färdmeddelande och meddela ofta Ditt läge och Din plan.

# JAKTPLATSER

Du som ska börja med säljakt bör känna till de lokala förhållanden som styr var och hur sälen uppehåller sig under olika årstider.

De som har den bästa kunskapen är våra yrkesfiskare och våra äldre kamrater som själva har upplevt säljaktens tjusning och vedermödor.

Några generella tips:

I anslutning till fasta eller rörliga redskap och på tillräckligt grunt vatten.

Vid fällor på djupare vatten och då sälen gått in i fällan kan den skjutas och sjunker då men inne i fällan och kan landas.

Under sikleken i oktober går sälen numera ofta upp på tillräckligt grunt vatten där den kan skjutas och landas.

Under hårömsningsperioden i maj juni går gråsälen gärna upp på hällar.

Bästa tiden på dygnet är tidiga morgnar eller kvällar men de vistas där även under dagtid.

På senhöstens nyis går sälen ofta upp, särskilt på iskanten mot öppet vatten. Landningen är dock mycket vådlig och kräver särskild utrustning för livräddning och en jaktkamrat.

På vårisen finns de bästa möjligheterna att komma till skott och att landa sälen. Om Du beger Dig ut på isen ska Du inte "söka sälen" utan "söka isen". Erfarna säljägare eller litteraturen ger Dig en bra beskrivning av hur isen ska vara beskaffad.

När vårisen börjar bryta upp (landvredet börjar öppna sig) blir det möjligt att med båt söka sig längs iskanten och ta sig upp på den. Hemmavid och korta turer duger en mindre båt. Under längre turer behövs en större båt. Du skall alltid ha utrustning för att kunna landa sälkroppen.

Det händer också att sälen söker sig mot land innanför iskanten i sin jakt efter lax och sik. Du måste som vanligt känna till siktdjupet före skott.

Dra alltid upp båten på isen innan Du lämnar den. Lägg den tvärs mot iskanten så att den inte glider i sjön!

**Jakträtt!!! Siktdjup!!! Skjutsäkerhet!!! Din säkerhet!!!**

# JAKTFORMER

En gammal jaktform är vaktjakt på is. Sök en bra eldställning, mät eller bedöm avståndet, klä Dig varmt och vänta på att sälen kommer upp på fast is ett stycke från vattnet för att minska risken att den glider tillbaka i havet.

Observera att det normalt endast är Vikaren som gör andningshål i isen.

Gråsälen vistas oftast i drivisen.

Vaktjakt bedrivs också från hällar och skär mot säl på grunt vatten eller som kommit upp på en klippa.

Prova gärna en gammal jaktform som är sällock! Maskera Dig så att Du på håll kan tas för en säl. Härma sälens råmanden och ylanden- "sälsången"! Sälen är inte så noga med tonarten. Han är så nyfiken att nästan vilken sång som helst lockar honom.

Till och med musik från en radio gör sälen nyfiken. I anslutning till fiskredskap. (Se ovan).

Aktiv jakt på vårisen. Förr fanns särskilt på Åland och i Finska Viken sälhundar som mot vind kunde hitta säl.

Att tänka sig aktiv jakt genom att söka säl med båt, driva mot sälen och skjuta från båten är icke tillrådligt eller tillåtet. Risken för skadeskjutning är alltför stor!

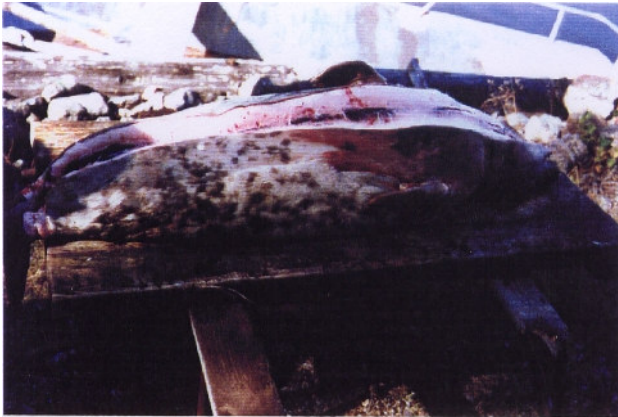
# TILLVARATAGANDE

## Sälen som byte

### KÖTTET

Behandla alltid Ditt byte med respekt!

Om skottskadan är stor rinner tillräckligt mycket blod ut den vägen. Annars bör Du sticka sälen för avblodning. Se till att Du har en tillräckligt lång kniv (motsv). Det vanliga torde bli att sälen förs direkt hem eller till annan plats för bearbetning.



*Lägg sälen på rygg. Skär genom skinn och späck från underkäken till anus. Gör ett snitt genom vardera handen (skrävlan). Stick in kniven och skär mellan köttet och späcket runt handleden.*



*Skär runt skrävorna.*



*Därefter börjar Du mitt på buken och skär mellan köttet och späcket tills Du kommer ungefär mitt på ryggen. Ta en sida åt gången. Skär av svansen så att den lämnar vid skinnet.*

*Nu kan Du dra bort kroppen från späcket och skinnet.*

Om Du har tillgång till en slaktbod kan det vara lämpligt att flå sälen från huvudet och förbi framskrävorna. Därefter hänger Du upp den och fortsätter arbetet.



*Öppna sälen som Du öppnar  
t. ex. en älg.*

*Om Du har långt hem kan Du klyva kroppen längs med ryggraden. Bakdelen hugger Du av vid tredje kotan och framdelen bakom skulderpartiet. De sex bitarna bör inte läggas i havsvatten.*

*En näve salt drar ut blodet bättre. Skinnen med vidhängande späck viker Du ihop och förvarar kallt tills Du kommer hem.*



Om Du har nära hem tar Du hem sälen efter avblodningen och får den.

Om Du vill ha ut så mycket kött som möjligt styckar Du den enligt konstens alla regler. Det kött som Du avser att koka bör Du låta dra i vatten över natten. Viktigt: Det kött som skall sparas och konsumeras måste befrias från allt späck. Vid förvaring kommer annars smak och lukt att spridas till köttet.

## SKINNET

Skinn och späck ska skiljas åt. Använd ett tillräckligt stort och stadigt bord att hålla till på. Bordet ska vara tillräckligt högt så att Du kan stå rak under arbetet. Använd en kort bredbladig kniv med eggen slipad till en trubbigare vinkel än som är normalt på vanliga knivar. Varför inte pröva Grönlänningarnas "ulu".

Lägg skinnet med hårsidan nedåt. Börja med att skära halvvägs mellan nos och svans. När Du kommit in några centimeter får Du första greppet i det hala skinnet. Nu fortsätter Du och skär samtidigt som Du lyfter skinnet med den andra handen. Späcket glider nu undan mot mitten av skinnet och håller samtidigt skinnet sträckt vilket underlättar skärandet. När Du kommit till mitten av ryggen börjar Du om från andra sidan tills skinnet är loss från späcket.

Det finns andra metoder som kan prövas. Ta ett stycke formplywood. Luta det i ca 45 graders vinkel mot bordet. Skär bort så mycket späck att Du kan fästa skinnet med tvingar vid skivans övre del. Fortsätt arbetet. Låt späcket tyngd sträcka skinnet. Byt fästpunkt efterhand. För att få bättre grepp om skinnet kan Du använda sågspån på skinn och handskar.

Var lugn! Arbetet tar tid men övning ger färdighet.

Förr i tiden när man skulle tillverka egna produkter t.ex. sälskor, spikade man upp skinnet på en nordvägg utan att sträcka överdrivet. Så mycket fett som möjligt skrapades bort direkt och upprepades efter något dygn. Det fick torka tills det var genomtorkat. Torkning på sensommaren eller hösten kommer att misslyckas beroende av alltför fuktig väderlek.

Numera föreslås att skinnet sänds till ett bra garveri för beredning, men då duger det inte som skomaterial.

Du kommer att få späck på hårsidan under arbetets gång. Späck och luftens syre oxiderar och det oxiderade gula späcket kommer att missfärga skinnet. Varför inte tvätta det dyrbara skinnet i biologiskt nedbrytbart fettlösningsmedel (typ biltvätt-motortvätt) och tvätta sedan rent upprepade gånger i vatten och diskmedel (annat tvättmedel)?

Grönlänningarna har använt såpa men då upprepade gånger och med skrapning mellan varje tvätt.

Efter tvätt ska vattnet kramas ur skinnet och torkas med tygtrasa eller motsvarande. Skrapa skinnet, lägg ut det på plant underlag och strö ett tjockt lager grovsalt över det. Låt ligga ett dygn, torka bort saltlagen och lägg på ett nytt saltlager. Det kan nu sparas svalt tills Du sänder det till en seriös beredare. Vid längre förvaring lägger Du det i jägarfrysboxen.

Att skrapa sälskinnet är ett tungt arbete. Vissa yrkesjägare på Island använder en högtryckstvätt. Var försiktig så att skinnet ej tar skada.



När Du hanterar säl under tillvaratagandet ska Du använda tunna handskar för att skydda Dig mot ett virus som kan förekomma. Detta virus kan komma in i små sår på fingrarna. Det yttrar sig som svullnad och rodnad samt värk på det angripna stället. Det kallas av säljägare för "Själrodan", sälrodnad. Vid minsta misstanke ska Du besöka läkare och föreslå "Tetramycin". Hänvisa vid behov till finska Erfarenheter. (Professor Eero Helle).

Kokning av sälolja (tranolja) var tidigare en konst som endast anförtröddes särskilt betrodda och utbildade män. Men även Du kan koka sälolja om Du är intresserad.

Förvara späcket fram till kokning i en plasttunna. Låt det gärna vara fryst. Använd ett högt kokkärl typ tunna. Elda försiktigt! Använd helst elektrisk uppvärmning eller gasol.

Börja med att skära späcket i ca 5x5 cm stora bitar. Håll lite vatten i botten av kärlet så att inte späcket brinner fast. Den del av späcket som smält under förvaringen kan Du använda direkt eller hälla i kokkärlet. Sätt ett plåtlock över. Trä kan brinna.

Nu kan Du börja elda. Hur länge? Det finns många varierande uppgifter om koktid. två timmar? Hela dagen? Prova! Värm inte för hårt!

När oljan svalnat så att den är hanterbar öser Du bort och silar den. Tycker Du att Du lämnat alltför mycket osmält kan Du fortsätta kokningen. Pressa späckresterna mot botten med en träpåk så går smältningen snabbare. De rester som fastnade i silen kan numera kastas bort.

Oljan kan användas för att impregnera läder, träbåtar mm. En vanlig användning är att blanda "Falu-Röd-pulver (järnoxid) och olja för målning av trähus.

**Om Du själv inte vill eller kan ta tillvara sälen eller genom kontakter få avsättning för den skall Du heller inte skjuta den!**

*Kvarkenrådet genom "Gastro Bottnia " arbetar med att få fram moderna recept för nutidens matgäster.*

*Kvarkenrådet i samverkan med Svenska Jägareförbundet arbetar med marknadsföring av sälprodukter.*